

Streszczenia w języku polskim

Katarzyna Chrostowska-Malak

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, współpraca międzynarodowa, polityka migracyjna, imigracja, cudzoziemcy, ochrona granic.

Bezpieczeństwo stanowi wartość priorytetową w polityce migracyjnej państwa i oznacza przede wszystkim ochronę granic państwowych. O ile każde państwo samodzielnie podejmuje decyzje w sprawach swojego bezpieczeństwa i ewentualnej współpracy w tym zakresie, tak w kwestiach dotyczących traktowania ludności wszelkie rozstrzygnięcia muszą być zgodne z międzynarodowymi zobowiązaniami.

Według zasad prawa międzynarodowego do kompetencji własnej państwa należy decyzja komu i na jakich warunkach zezwala na wjazd i pobyt na swoim terytorium, z zastrzeżeniem, ażeby podejmowane rozstrzygnięcia nie miały charakteru arbitralnego i aby były zgodne z międzynarodowymi zobowiązaniami. Inaczej mówiąc, to co należy do kompetencji własnej państwa określa stan jego zobowiązań międzynarodowych. Zależność ta jest szczególnie widoczna na poziomie UE. Zasady, o których mowa poddawane są jednak próbie w sytuacjach kryzysowych.

Celem artykułu jest wykazanie konieczności współpracy międzynarodowej w sprawach imigracji i imigrantów na rzecz szeroko rozumianego bezpieczeństwa narodowego oraz w obronie demokratycznych wartości, szczególnie ważnej w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych.

Kinga Czechowska, Krzysztof Kania

Słowa kluczowe: Liga Narodów, polska dyplomacja, traktaty mniejszościowe, międzynarodowy system ochrony mniejszości, prawo międzynarodowe

W 1919 r. Polska oficjalnie przyjęła zobowiązania na rzecz ochrony mniejszości. Mimo to sam traktat i międzynarodowy system ochrony mniejszości wciąż były postrzegane jako nieuzasadnione obciążenie oraz groźba dla suwerenności państwa. Debaty w Sejmie Ustawodawczym ukazały zarówno te obawy, jak i poczucie obowiązku odczuwane przez

posłów. Już w latach 20., a na większą skalę w latach 30. polska dyplomacja zaczęła przedstawiać pomysły generalizacji ochrony mniejszości na forum Ligi Narodów. Celem Polski było, aby wszyscy członkowie LN mieli te same zobowiązania wobec swoich mniejszości. Walka o generalizację zakończyła się 13 września 1934 r., kiedy to polski minister spraw zagranicznych Józef Beck zadeklarował, że Polska powstrzyma się od dalszej współpracy z Ligą Narodów w zakresie ochrony mniejszości aż do czasu, gdy ustanowiony zostanie nowy, „powszechny, jednolity” system takiej ochrony.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie w porządku chronologicznym, jak ta idea powstawała i jakie działania podjęła w związku z nią polska dyplomacja. Zarówno punkt wyjścia: kwestia mniejszości dyskutowana na paryskiej konferencji pokojowej, jak i punkt końcowy: przemówienie ministra spraw zagranicznych Józefa Becka z 13 września 1934 r. są stosunkowo dobrze znane w historiografii. Naszym zadaniem było wyeksponowanie tego, co często jest pomijane lub niezrozumiane, czyli perspektywy polskiej dyplomacji w tych kwestiach.

Stawiamy tezę, że idea uogólnienia zobowiązań do ochrony mniejszości była kluczowa dla polskiego podejścia do kwestii mniejszości w Lidze Narodów.

W artykule korzystano z zasobów archiwalnych: The National Archives in London, Foreign Office i Polish Institute and Sikorski Museum, London.

Michał Gęsiarz

Słowa kluczowe: radykalizacja, obozy letnie, polityka młodzieżowa, maoizm, rok 1968

Celem artykułu jest zbadanie wpływu obozów letnich na proces radykalizacji Socjalistycznego Związku Młodzieży, który poskutkowało założeniem pierwszej maoistowskiej organizacji w Norwegii w 1969 r. Trzy obozy, organizowane w sierpniu w latach 1967-69, pojawiały się dotąd na marginesie badań nad ruchem maoistowskim i nie stały się nigdy przedmiotem osobnej analizy. Tymczasem ich przebieg oraz sposób wykorzystania mogą dostarczyć ważnych informacji o przyczynach sukcesów radykalnego stronnictwa w Związku. Wydarzenia te były bowiem organizowane z inicjatywy maoistowskich radykałów, a ich forma i miejsce w życiu organizacji stanowiły istotny element w procesie „maoizacji” całej organizacji. Organizowane na miesiąc przed dorocznymi kongresami obozy jawią się jako wygodne narzędzie do wywierania wpływu na charakter organizacji, a także miejsce próby sił i swoiste lustro odbijające proces radykalizacji.

Za źródła posłużyły programy obozów, kolportowane na nich dokumenty i gazetki, a także poobozowe refleksje i ewaluacje publikowane w wewnętrznych czasopismach. Rozpatrując miejsce i rolę obozów w procesie „radikalizacji” wykorzystano połączenie różnych jej konceptualizacji pozwalających na ujęcie problemu w ramach politycznego buntu lat 60. XX w.

Wnioski z analizy stanowią nie tylko uzupełnienie wiedzy o tym charakterystycznym dla politycznej historii Norwegii zjawisku, ale również wkład do debaty poświęconej procesom radykalizacji młodzieżowych organizacji politycznych.

Agata Kalabunowska

Słowa kluczowe: obywatele Rzeszy, samorządowcy, Niemcy, ekstremizm prawicowy, bezpieczeństwo wewnętrzne

Artykuł przybliży genezę, strukturę organizacyjną oraz profil ideologiczny niemieckiego środowiska Obywateli Rzeszy (*Reichsbürger*) i Samorządowców (*Selbstverwalter*) – stosunkowo mało znanego, lecz uznawanego przez służby bezpieczeństwa RFN za zagrożenie dla systemu demokratycznego.

Celem badawczym publikacji jest wskazanie cech tego ruchu charakterystycznych dla ekstremizmu prawicowego, elementów, które nie pozwalają na jednoznaczną klasyfikację *Reichsbürgerbewegung* w kategorii ruchów skrajnie prawicowych, a także zarysowanie toczącej się debaty eksperckiej na temat tego rozróżnienia.

W trakcie przygotowywania publikacji korzystano z oficjalnych dokumentów instytucji zajmujących się monitorowaniem zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa, zwłaszcza *Verfassungsschutz*, a także z dotychczas opublikowanych, głównie niemieckojęzycznych prac na ten temat.

Piotr Kosiorek

Słowa kluczowe: żydowski radykalizm, ekstremizm religijny, syjonizm religijny, osadnictwo żydowskie, konflikt izraelsko – palestyński, terroryzm

Celem niniejszego artykułu jest analiza żydowskiego ekstremizmu religijnego zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i zbiorowym oraz zbadanie postaw, zachowań, działań i

retoryki radykalnych jednostek oraz grup względem procesu pokojowego i porozumień z Palestyńczykami.

Problem badawczy dotyczy wpływu aktywności radykalnych ugrupowań żydowskich na przestrzeń społeczno-polityczną w Izraelu oraz bezpieczeństwo wewnętrzne kraju. Główna hipoteza tekstu zakłada, że działania ekstremistów żydowskich, zarówno w wymiarze jednostkowym, jak i grupowym są wymierzone przeciwko porozumieniom z Organizacją Wyzwolenia Palestyny oraz stanowią próbę podważenia procesu pokojowego. Pytania badawcze towarzyszące hipotezie koncentrują się na dwóch zagadnieniach: jakich metod, środków przekazu i form działań używają/używali żydowscy radykałowie oraz jakie są konsekwencje ich aktywności. W tym kontekście można zadać także pytanie o ewolucję omawianych ruchów żydowskich.

Metody badawcze wykorzystane w publikacji to metoda behawioralna, instytucjonalno-prawna oraz historyczna. Publikacja wykazuje, że działalność ekstremizmu żydowskiego jest nie tylko dużym zagrożeniem, ale także wyzwaniem dla bezpieczeństwa narodowego Izraela.

Paweł Malendowicz

Słowa kluczowe: demokracja, radykalizm, myśl polityczna, anarchizm, legitymizm, nacjonalizm, komunizm

Tematem artykułu jest krytyka demokracji w wybranych nurtach radykalnej myśli politycznej w Europie na początku XXI w. Celem artykułu jest zidentyfikowanie antydemokratycznych i radykalnych nurtów myśli politycznej oraz podstawowych założeń ich krytyki zachodnioeuropejskiego typu demokracji.

Celem jest także określenie ich definicji „prawdziwej demokracji”. Autor sformułował hipotezę, zgodnie z którą wybrane nurty radykalnej myśli politycznej opierały się na krytyce demokracji, w której zachodnioeuropejska demokracja interpretowana była jako „fikcja” demokracji, „niedemokracja” albo system sprzeczny z prawem natury i religią, a „prawdziwa demokracja” lub inny pożądaný system polityczny powinien opierać się na wartościach innych niż te, które właściwe są demokracji liberalnej.

W celu zweryfikowania hipotezy autor poddał analizie programy polityczne, teksty publicystyczne i manifesty propagandowe wybranych radykalnych ruchów politycznych, w tym nieformalnych grup, organizacji i partii politycznych, aktywnych w państwach europejskich w dwóch dekadach XXI w. Byli to: nacjonałiści, monarchiści-legitymiści, marksiści-leniniści, trockiści i anarchiści.

Nartsiss Shukuralieva

Słowa kluczowe: ekstremizm, terroryzm, islam, Azja Centralna, autorytaryzm, neokolonializm

Państwa Azji Centralnej szczególną uwagę poświęcały zagrożeniom płynącym ze strony ekstremizmu islamskiego i terroryzmu. Celem niniejszego artykułu jest zbadanie konsekwencji globalnej wojny z terroryzmem dla niedemokratycznych reżimów Azji Centralnej. Główną tezą jest twierdzenie, że nowa sytuacja polityczno-prawna powstała po wydarzeniach z 11 września na poziomie międzynarodowym stwarzała sprzyjające warunki dla wzmocnienia autorytarnych rządów.

Artykuł składa się z pięciu części. Pierwsza część przedstawia jak w dyskursach neo/kolonialnych islam jest reprezentowany jako zagrożenie dla bezpieczeństwa Azji Centralnej. Następnie artykuł prezentuje ewolucję problematyki prawa narodów do walki o samostanowienie oraz walki z terroryzmem na poziomie międzynarodowym. Kolejne części poświęcone są polityce antyekstremistycznej i antyterrorystycznej w państwach Azji Centralnej oraz ich wykorzystaniu do konsolidacji autorytaryzmu. Ostatnia część naświetla wybrane aspekty wspólnoty interesów elity władzy centrum i peryferii.

Aleksy Szymkiewicz

Słowa kluczowe: QAnon, radykalizacja, ekstremizm, konspiracjonizm, ruch internetowy, sieć 2.0

Artykuł koncentruje się na opisie i analizie przypadku fenomenu QAnon – radykalnego ruchu ekstremistycznego, ukształtowanego przez strukturę Internetu, będącego nowym typem społeczności konspiracyjnej o charakterze *quasi*-religijnym. Zwrócono szczególną uwagę na najważniejsze aspekty społeczności Q i umieszcza je w szerszym kontekście.

Tekst skupia się na odtworzeniu wewnętrznej logiki grupy oraz analizie nowego rodzaju metod i praktyk internetowych. Strategie te bowiem mogą zostać wykorzystane przez inne ruchy o podobnym profilu - dzięki ich wykorzystaniu ruch dotarł do milionów odbiorców na platformach społecznościowych.

Teza artykułu oparta jest na założeniu, że ruch QAnon jest społecznością wyrosłą na architekturze systemu *Web 2.0*, czego konsekwencje zostały szczegółowo przedstawione. Ruch

Q jako zjawisko społeczno-kulturowe wpłynął na polityczną radykalizację opinii publicznej nie tylko w Stanach Zjednoczonych, ale i krajach Europy.

Luiza Wojnicz

Słowa kluczowe: terroryzm, radykalizacja, gwałtowna radykalizacja ekstremizm, Unia Europejska

Głównym celem artykułu jest omówienie i ocena dorobku prawnego i instytucjonalnego Unii Europejskiej w obszarze walki z gwałtowną radykalizacją postaw. Badanie oparte jest na kilku metodach. Pierwszą z nich stanowi metoda instytucjonalno-prawna, która pozwala na wyselekcjonowanie kluczowych aktów prawnych i struktur omawianego zagadnienia. Druga jest metoda analizy, pomocna w ocenie zarówno części normatywnej, jak i instytucjonalnej, gdyż pomaga wskazać po pierwsze, kluczowe obszary ryzyka występowania narracji dżihadystycznej, po drugie metodologię, którą UE wypracowała w sferze zapobiegania i zwalczania radykalizacji postaw. Analiza aktów prawnych i systemu instytucjonalnego pozwala na ocenę skuteczności środków i metod, którymi dysponuje UE, co w konsekwencji prowadzi do potwierdzenia lub obalenia tezy zakładającej, że podejście UE do zapobiegania i zwalczania radykalizacji postaw jest skuteczne.

Wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy wskazują, że działanie w zakresie zapobiegania i zwalczania gwałtownej radykalizacji w UE skupiają się wokół miejsc, w których występuje duże prawdopodobieństwo rozpowszechniania ekstremistycznej propagandy i w efekcie czego dochodzi do radykalizacji postaw, na przykład w więzieniach i w internecie. To przede wszystkim na tych dwóch obszarach skupione są działania UE, zarówno w sferze normatywnej, jak i instytucjonalnej.

Autorka uważa, że kompleksowe narzędzia instytucjonalno-prawne, którymi dysponuje UE w zakresie walki z radykalizacją postaw są efektywne, choć nie pozbawione wad, co jednak nie przeszkadza w potwierdzeniu tezy o skuteczności działań i świadomości, że walka z radykalizacją postaw to proces, który wymaga stałej pracy i współpracy pomiędzy wieloma podmiotami.

